DOI: 10.59647/978-617-520-936-3/1

Фотоелектрична поверхня, як елемент, який не вимагає додаткової площі для розміщення

Іван Кріпак, аспірант[1](ORCID: 0009-0006-4702-700X)

[1] *Київський національний університет будівництва і архітектури, проспект Повітряних Сил 31, Київ, Україна, 03037*

АНОТАЦІЯ

Представлено результати аналізу існуючих фотоелектричних елементів з підвищеними можливостями до застосування на конструкціях складної форми, в ускладнених умовах. Запропоновано інноваційні варіанти застосування фотоелектричних поверхонь.

Ключові слова: енергоефективність, фотоелектричний елемент, світлопрозора огороджувальна конструкція, відновлювальне джерело енергії.

1. ВСТУП

Енергоефективність будівель є важливим фактором, як для власників окремо взятого маєтку, так і для будь-якої держави в цілому. Особливо сьогодні, в час постійних відключень світла, це питання стоїть максимально гостро. Незмінне зростання попиту до підвищення енергоефективності є, як фінансовою потребою, з боку експлуатаційних витрат, так і вимогою Європейського Сооюзу по відношенню до України для подальшої інтергації нашої держави в сім'ю європейських країн.

Одним з шляхів підвищення енергоефективності будівлі є використання іноваційного енергозаощадливого, чи навіть, енергогенеруючого обладнання в інженерних системах. На сьогоднішній день найпопулярнішими серед відновлювальних джерел енергії є використання сонячної та вітрової енергій: понад 13.4% від загального виробництва електричної енергії [1]. Зазвичай, їхнє використання передбачає попереднє виділення для розміщення фотоелектричних елементів окремих рівних площ (дахи будівель або поле, котре не оточується світлозатінюючими елементами), що в свою чергу, не завжди є доступним, а особливо, для жителів мегаполісів.

В даній роботі проаналізовано існуючі елементи фотоелектричних поверхонь, котрі можна використовувати на конструкціях складної форми, без займання додаткових площ.

2. МЕТА

Метою даного аналізу є виявлення нових можливостей щодо використання новітніх фотоелектричних елементів в умовах обмежених площ.

3. ПЛІВКОВІ, ГНУЧКІ ФОТОЕЛЕКТРИЧНІ ПОВЕРХНІ

Часто перепоною для власників будівель чи приміщень, котрі бажають підвищити енергоефективність свого житла за допомогою встановлення фотоелектричного елементу, стає відсутність площ, котрі можна було б відвести під встановлення відповідних фотоелектричних панелей.

У відповідності до постійного зростання рівня попиту на використання відновлювальних джерел енергії, винахідники з усього світу конструюють і патентують різні варіанти рішень фотоелектричних поверхонь, здатних приймати форму поверхні, на яку їх планується розміщувати. Найпопулярнішим і найефективнішим іноваційним смарт-рішенням поставленої задачі є використання гнучких, плівкових фотоелектричних поверхонь (Рис. 1).

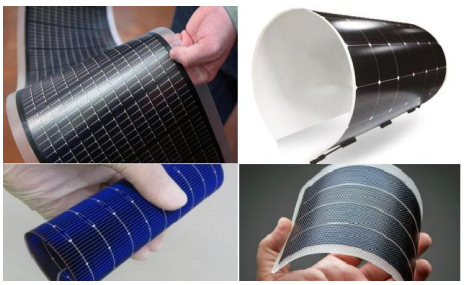

Рисунок 1. Демонстрація елементів гнучкої фотоелектричної поверхні.

«Тонкоплівковий сонячний елемент» є одним з варіантів фотоелектричної поверхні, котрий можна віднести до вдалих подібних рішень. Цей пристрій був розроблений і запатентований Корейським інститутом науки і технологій, Сеул [2]. Особливістю цього винаходу є створення способу виготовлення тонкоплівкового сонячного елемента, який може підвищити рентабельність, продуктивність і точність процесу скрайбування, дозволяючи наносити візерунок лазером, що падає на підкладку.

Науковці зі штату Аризона, США, компанії «Global Solar Energy, Inc.», розробили і запатентували «тонкоплівковий гнучкий фотоенергетичний модуль», котрий дозволяє фотоелектричні елементи зробити не лише тонкими, а і бюджетними [5]. Фотоелектричний елемент на основі тонких плівок, а саме аморфного кремнію, телуриду кадмію та диселеніду міді-індію, пропонує зниження вартості завдяки застосуванню методів осадження, широко використовуваних у промисловості тонких плівок для захисних, декоративних і функціональних покриттів.

Недоліком даної розробки є низька вихідна напруга: як правило, для досягнення номінальної корисної напруги від 12 до 18 В потрібно послідовно з'єднати велику кількість елементів, приблизно від 36 до 50 шт.

Подібними до вищевказаних є «Метод виготовлення тонкоплівкового сегментного фотоелектричного девайсу», запатентований Зілтенером Роджером у 2014 році [3] і «Спосіб виготовлення тонкоплівкового сонячного елементу», запатентований в 2003 році винахідниками з Німеччини [6]. Дані винаходи також дають змогу отримувати електричну енергію, приймаючи форму будь-якої поверхні і фактично не займаючи місця на фасадах будівель, рамах віконних конструкцій тощо.

Проте, всі ці патенти мають спільний недолік - відсутність зазначених технічних характеристик, а саме: номінальна електрична продуктивність фотоелектричних плівок, Вт*м2; коефіцієнт світлопропускної здатності фотоелектричних плівок; вид струму, котрий виникає в результаті роботи даних винаходів (AC/DC).

4. СВІТЛОПРОЗОРА ФОТОЕЛЕКТРИЧНА ПОВЕРХНЯ

В наш час, у зв'язку з постійним підвищенням вимог до енергоефективності світлопрозорих огороджувальних конструкцій, скління займає все більшу площу вертикальних поверхонь будівель. Саме ці площі і пропонуються для розміщення на них фотоелектричних елементів.

Сьогодні вже розроблені і пропонуються до купівлі, встановлення світлопрозорі фотоелектричні поверхні "SolarWindow" (Рис. 2). Даний винахід здатен в значній мірі пропускати світло (до 60%), і водночас виконує функції повноцінного фотоелектричного елементу [4].

Рисунок 2. Демонстрація тонкоплівкового світлопрозорого фотоелектричного покриття "SolarWindow".

Як зазначає виробник "SolarWindow" в своїх презентаціях для інвесторів, вони змогли досягнути найбільшого на комерційному ринку ККД: 15% отриманої сонячної енергії перетворюються на електричну.

Додатковою перевагою даного фотоелектричного лементу є можливість вибору виконання кольору затемнення світлопрозорого елементу (Рис. 3), що дозволяє забарвити інтер'єр приміщення в бажані відтінки. Як вказано на сайті виробника, зміна кольору затемнення також впливає на продуктивність фотоелектричного елементу: жовтий і зелений пігменти призводять до зменшення продуктивності у порівнянні з чорним, сірим, чи коричневим.

Проте, дане рішення також має недоліки: за максимально прозорого виконання даної системи - можна отримати мінімальну ефективність від фотоелектричного елементу. І наваки: для отримання вискоих значень видобутку електричної енергії доведеться поступатись рівнем прозорості конструкції (Рис.3).

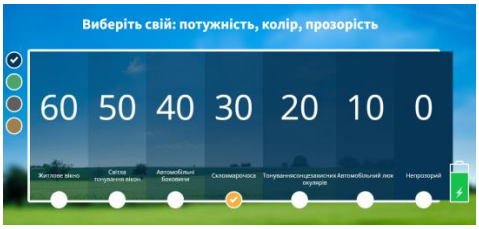

Рисунок 3. Залежність продуктивності фотоелектричного елементу "SolarWindow" від рівня затемнення і кольору виконання покриття.

В результаті, за виконання з нульовою світлопропускною здатністю, плівковий фотоелектричний елемент "SolarWindow" здатен забезпечувати ККД на рівні, котрий може конкурувати з виробниками фотовольтаїки при класичному виконанні у вигляді жорстких панелей. Це, в свою чергу, забезпечує додаткові можливості по використанню даного відновлювального джерела енергії. А у випадку використання даного фотоелектричного елементу з максимальною світлопропускною здатністю (60%) - дане рішення стає незамінним виходом для встановлення на скляних поверхнях вікон в квартирі за умов відсутності власного даху, чи дозволу на розміщення подібних систем на стінах фасаду.

5. ВИСНОВКИ

Отже, на даному етапі розвитку технологій виробництва елементів відновлювальних джерел енергії, вже можливо задіювати для встановлення фотовольтаїки такі поверхні, котрі раніше здавались недопустимими: конструкції з кутами, вигинами, виступаючими елементами та, навіть, світлопрозорі огороджувальні конструкції.

Список літератури

[1] Частка ВДЕ у глобальному електроенергетичному балансі сягнула 30%. Українська Енергетика. URL: https://ua-energy.org/uk/posts/chastka-vde-u-hlobalnomu-elektroenerhetychnomu-balansi-siahnula-30 (дата звернення: 09.09.2024).

[2] Method for manufacturing thin film solar cell : patent US 9.941.423 B2 South Korea : HOIL 21/00, HOIL 31/0463. No. 14/803,843 ; applied on 20.07.2015 ; published on 05.05.2016. 23 ст.

[3] Method for thin-film via segments in photovoltaic device : patent WO2015/114498 A1 : H01L 31/0463, H01L 31/0749. Applied on 31.01.2014 ; published on 31.12.2014. 29 ст.

[4] SolarWindow - Clearly Electric. SolarWindow. URL: https://www.solarwindow.com/ (date of access: 09.09.2024).

[5] Thin-film, flexible photovoltaic module : patent US 6,310,281 B1 United States : H01L 31/04. No. 09/527,542 ; applied on 16.03.2000 ; published on 30.10.2001. 31 ст.

[6] Thin-film solar cells and method of making : patent US 2004/0082097 A1 United States : H01L 25/00. No. 10/683,088 ; applied on 10.10.2003 ; published on 29.03.2004. 22 ст.